

Postmester Nils Bjørn Nilssen

(1874–1932)

Av Dag Mysen

Kulturpersonligheten, lokalhistorikeren og oldsaksamleren Nils Bjørn Nilssen kom til Mysen som postmester i 1918. Han og familien hans ble betydningsfulle ressurspersoner i vårt lokalmiljø i mellomkrigstiden. Postmesteren var initiativtaker til opprettelsen av Eidsberg og Mysen historielag, og lagets drivkraft til han døde brått og uventet i 1932. Derfor er det på tide at vi hever frem hans minne og omdømme i vårt miljø, og som en del av markeringen av historielagets 100-års-jubileum.

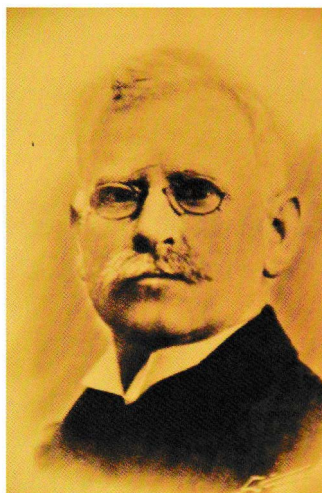
Tvedestrandgutt fra Vestre Sandøy

Nils Bjørn Nilssen vokste opp på Vestre Sandøy, ytterst i havgapet utenfor Tvedestrand. I motsetning til de fleste andre gutter som dro til sjøs og startet en maritim løpebane, gikk Nils Bjørn inn i postvesenet i Tvedestrand som 16-åring. Han ble straks oppfattet som en begavet og likendes ungdom som klatret oppover i norsk postvesen:

1900–1904: Ekspeditør i Indre Sogn på Lærdalsøra. Her arbeidet han på hovedpostkontoret for Sogn som administrerte på det meste 88 poståpnerier, 21 brevhus og 67 landpostruter. Nils Bjørn fartet mye med lokalbåtene på Vestlandet.

1904–1908: Flyttet til Bergen 1904 og ble ekspeditør ved Vossebataljonen.

1908–1918: Ambulerende postekspeditør på Bergensbanen.

Postmester og lokalhistoriker Nils Bjørn Nilssen.

1918–1932: Postmester på Mysen postkontor.

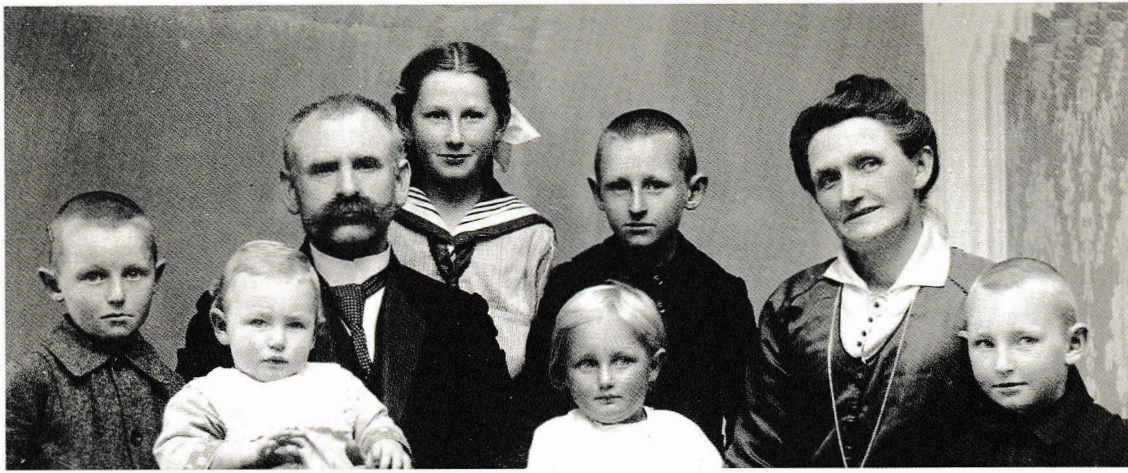
Mysen postkontor

ble opprettet som poståpneri i 1882, samme år som Østre Linje Ski–Sarpsborg åpnet. Mellom Mysen og Ørje ble det åpnet en bilende post- og passasjerrute i 1909. Poståpneriet ble fra 1.10.1918 gitt status som postkontor. Mysen postkontor ble fra 2011 operativt i Mørstadsenteret, der det ble til post i butikk i 2013 i Coop Extra.

Garvet lokalhistoriker

Nils Bjørn ble tidlig meget interessert i lokalhistorie og genealogi. Han tilegnet seg store kunnskaper om slektene og jordforholdene på Sandøya og ellers i Dypvåg. Kunnskapene har kommet Dypvågboka til gode.

Fra han kom til Mysen i 1918 gransket Nils Bjørn postvesenets historie i

Nils Bjørn Nilssens familiebilde. Fra venstre: Ørnulf (1908–1972), Wilhelm (1915), Nils Bjørn, Esther (1903–1923), Evina – min mor (1913–2002), Andreas Emil (1907–1978), Magna Christine (1871–1951) og Odd (1910–1994). Bildet tatt i 1918–1919 på Mysen.

Østfold og en rekke lokale slekter rundt Mysen. Han var med som stifter av Mysen og omegn historielag i 1920 og deltok aktivt i arbeid for opprettelse av Folkenborg museum. Samtidig var han han en av initiativtakerne til Østfold historielag, og var styremedlem der. Han samlet også adskillige gjenstander som kom Oldsakssamlingen og lokalmuséer til gode. Det henger et maleri av ham på Folkenborg museum på Mysen.

Han nøt stor tillit og respekt i lokal-samfunnet vårt og hadde jevnlig kontakt med ordfører Anton Hamil Mysen, andre profilerte kommunetopper og prestene. Jørgen Dal i Hærland og Arne Hjelmark i hovedsoknet var også i hans bekjentskapskrets. Felles glød for lokalhistorie bragte dem sammen.

Et sammentreff

Nils Bjørn ble som nevnt postmester på Mysen i 1918. Samme år var Høytorp fort ferdig utbygget (1912–1918), første verdenskrig tok slutt og pandemien spanskesyken raste. Oberst Olaf Elias

Jølsen var da kommandant på fortet. Nils Bjørns barnebarn Per Valsgård, som har skrevet slektshistorien jeg har sakset fra, ble den siste fungerende sjefen på Høytorp fort i 1994, da militærvirksomheten ble nedlagt der.

En sosial motor

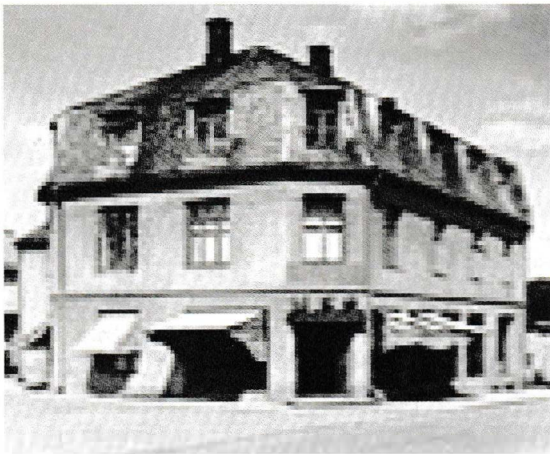
Hjemmet til Magna og Nils Bjørn på Mysen var preget av et meget aktivt foreningsliv og barna deltok i speiding, idrett, sang/musikkspill og friluftsliv. Kona Magna Christine (1871–1951) var fra Luster i Sogn. De giftet seg i 1901 og fikk sju barn. Den eldste døde som fireåring, den nest eldste, Esther, døde som 20-åring i 1923 og ble begravet på Mysen kirkegård. Både Esther og de gjenlevende søsknene hennes var svært aktive og positive barn og ungdommer som var med å prege oppvekstmiljøet sitt. Magna var sosial, utadvent og begavet. Hun ble et fremtredende foreningsmenneske på Mysen og også medlem av skolestyret i kommunen. Sjømannsmisjonen og sanitetsforeningsarbeidet sto i fokus for

Magna, og for datteren Evina som ble gift og bosatte seg på Mysen og som ble mor til Per Valsgård.

Fra 1918–20 bodde postmesterfamilien i Lorentz Lund-gården i Mysen, som da huset poståpneriet. Hans S. Olsen bygde sin nye forretningsgård i 1920 og postkontoret leide seg inn der. Da flyttet postmesterfamilien naturlig nok inn i andre etasje her. Her bodde familien til 1934, to år etter postmesterens uventede død. Da flyttet Magna med de barna som fremdeles bodde hjemme til Olav Funderuds vei 5, og bodde der til 1939. Barna var da ute av redet og Magna flyttet inn til datteren Elvira, og bodde hos henne til sin død i 1951.

Døde brått

1931 satte Nils Bjørn i gang en prosedyre for å søke postmesterstilling i Ålesund, men ble syk og døde 20. februar 1932 av kombinasjonen sukkersyke, nyreatakk og hjertelammelse. Han er gravlagt ved Mysen kirke sammen med sin kone. Datteren Esther ble også gravlagt her i 1923. Hun

Mysen postkontor holdt til i Hans S. Olsens forretningsgård i perioden 1920–1932.

Gravstøtten til Nils Bjørn Nilssen på Mysen gamle kirkegård. Foto: Per Valsgård.

ble som nevnt alvorlig syk og døde bare 20 år gammel.

Som nevnt ble Magna etter mannens død boende på Mysen hos datter Evina til sin død i 1951. Sammen med Evina opplevde Magna nært:

- Barnebarnet Tove Margrethe, født 1938,
- 2. verdenskrig med sønnen Ørnulf og svigersønnen Guttorm som krigsseilere, sønnen Wilhelm Otto «på skauen» som fremtredende Milorgmann i Gudbrandsdalen, og sønnen Andreas som kurér med hemmelig post til Sverige på jernbanen,
- knapphet på mat og penger hele krigsperioden,
- barnebarna Pers fødsel 1946 og Elisabeths i 1947,
- i tillegg liv og lagnad for hele familien for øvrig.

En konstruktiv person

Nils Bjørn ble husket som en lun,

stillfarende og slektskjær mann. Med et lyst og mildt sinn tok han vare på sine egne og sine venner. Han og Magna hadde sin faste plass i kirken, og gudstroen var sterk. Hver sommer gikk turen til Sandøya, hvor barna fikk oppleve sommerparadiset og slå rot i Nilssen-slektens fedrenejord.

Sogneprest Nilssen forrettet i postmester Nilssens begravelse: «Det blinket noe godt og varmt bak brillene til Nils Bjørn, og varmen smittet over på hans kjære og til medmennesker han møtte. Han vandret stille og ble høyt respektert i bygdens grender. Spesielt nevnes hans imøtekommenhet og hjelpsomhet overfor alle – høy og lav. Da han døde, gikk det som en løpeild i Mysen og omegn. Han sluknet med det samme uten å få sagt et ord til sine kjære.»

Wilhelm Molberg Nilssen

I november 2010 var Wilhelm (da 95 år) og Per Valsgård tilstede på Eidsberg historielags 90-års-jubileum. I referatet fra festen står det:

«Initiativtager til stiftelsen i 1920 var den kjente lokalhistorikeren og oldsakssamleren, postmester Nils Bjørn Nilssen. Ekstra gledelig var det da vi blant gjestene fant Wilhelm Molberg Nilssen fra Lillehammer, sønn av postmester Nils Bjørn Nilssen, og selv flere år eldre enn jubilaranten Eidsberg historielag. Wilhelm Molberg Nilssen vakte begeistring ved sin hilsningstale. En levende engasjert og kunnskapsrik

Fra jubileumsfesten til historielaget i 2010. Wilhelm Molberg Nilssen og prost Elisabet Yrwing Guthus.

mann som bidro med mange minner fra sin barndoms- og ungdomstid i Mysen, med interessant kunnskap om kjente personer i bygda som for lengst er borte. Han høstet stående applaus for sin tale, takket for dette og sa muntert at han gjerne kom tilbake ved 100-års jubileet.»

Wilhelm døde 103 år gammel i 2018. Da hadde han vært aktivt medlem i Eidsberg historielag gjennom hele sitt voksne liv, selv om han bodde på Lillehammer. Han var æresmedlem av laget og en inspirator for lagets ledere helt til siste leveår.

Kilder:

- Per Valsgård og lagets egen hukommelse.

*Å være 70 år ung kan være mer oppmuntrende enn å være 40 år gammel.
Jean Paul*